

Pfv.VIII.21.125/2011/13.szám
(előzményi ügyszám: Pfv.VIII.20.646/2011.)

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a ... (... címe) jogutódjaként perbevont I. rendű felperes (I. rendű felperes címe), az I. rendű felperes által képviselt II. rendű felperes (II. rendű felperes címe) és III. rendű felperesek (III. rendű felperes címe) a ... Ügyvédi Iroda (ügyvédi iroda címe; ügyintéző: dr. Szajki Zoltán ügyvéd) által képviselt alperes (alperes címe) ellen megbízási díj iránt a Veszprémi Városi Bíróság előtt 12.P.20.791/2010. szám alatt megindított, és a Veszprém Megyei Bíróság 2011. január 18-án 1.Pf.21.589/2010/4. számú jogerős ítéletével befejezett perében az alperes 16. sorszámú felülvizsgálati kérelme folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartja azzal, hogy a jogerős ítéletben meghatározott tőkét és kamatait, valamint az első-, és másodfokú perköltséget az alperes a jogutód II. és III. rendű felperes, mint egyetemleges jogosultak részére köteles teljesíteni.

Az alperes a saját felülvizsgálati perköltségét maga viseli.

I n d o k o l á s :

A jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás szerint a felperesek jogelődje (továbbiakban: felperes) és az alperes között 2001. június 15-én megbízási szerződés jött létre, amelyben az alperes megbízta a felperest, hogy 2001. július 1-től kezdődően lássa el az alperes jogi ügyeinek intézését. A megbízási szerződést bármelyik fél hat hónap felmondási idő figyelembevételével felmondhatta. 2002. október 16-án a felek a megbízási szerződést a díj felemelése mellett akként módosították, hogy a megbízó felmondása esetén a felmondási idő tartamára mentesíti a felperest a munkavégzés alól, és a teljes felmondási időre járó megbízási díjat a megbízó a felmondás napján egy összegben fizeti meg a felperesnek. Ezt a módosítást az alperes részéről ... ügyvezető önállóan, egy személyben írta alá. Az alperes 2009. október 27-én 2009. november 1. napjával hat hónap felmondási idővel felmondta a megbízási szerződést azzal a felhívással, hogy a felperes a felmondási idő alatt a folyó ügyekben a munkáját továbbra is lássa el, és biztosítsa az alperes jogi képviseletét.

A felek között vita alakult ki a 2002. október 16-i szerződésmódosítás érvényessége kérdésében. Az alperesnek az volt az álláspontja, hogy a ... ügyvezető által egyedül aláírt szerződésmódosítás nem felel meg a jogszabályoknak. A 2009. december 19-én kelt levelében tájékoztatta a felperest, hogy nem kíván a részére a hat hónap időtartamra újabb megbízást adni, így 2009. november 1-jén a hat hónapos felmondási idő ledolgozását kezdte meg. Egyúttal közölte azt is, hogy a felek között fennálló jogviszonyt megszüntnek tekinti. A felperes válaszlevelében elfoglalt álláspontja szerint a 2002. október 16-i szerződésmódosítás időpontjában hatályos Szervezeti és Működési Szabályzat (SZMSZ) felhatalmazása alapján az ügyvezető igazgató jogosult volt a ... jogi képviseletének ellátására irányuló megbízási szerződés megkötésére. Az alperes 2009. december 19-én kelt iratával jogellenesen szüntette meg azonnali hatállyal a megbízási jogviszonyt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével az elsődlegesen hathavi (3.750.000 forint), másodlagosan négyhavi (2.500.000 forint) megbízási díj és járulékai iránti keresetet elutasította. A felperes felmondás után tanúsított magatartását - miszerint 2009. november 1-től változatlan munkarendben végezte tevékenységét az alperesnél és a novemberi, decemberi megbízási díjat is számlázta az alperes részére - úgy értékelte, hogy az alperes rendes felmondását és a hat hónapos felmondási idő letöltését elfogadta. Az 1996. évi CXII. törvény 47.§ (1) bekezdés a) pontja és az alperes cégmásolata szerinti cégjegyzési szabályok alapján megállapította, hogy a 2002. október 16-án létrejött szerződésmódosítás érvénytelen, ezért a felmondási időre a 2001. június 15-én létrejött szerződés 4. pontjában foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni. A felperesnek az alperes alapszabályára, valamint SZMSZ-ra történt hivatkozását megalapozatlannak találta, mert ezen okiratok tartalma nem lehet ellentétes az irányadó jogszabályi rendelkezésekkel. Álláspontja szerint a megbízási szerződés az alperes azonnali hatályú felmondásával 2009. december 28-án megszűnt. A felek 2009. december 31. napjáig egymással elszámoltak, ezért a felperesnek az alperessel szemben a megbízási szerződésből eredően további követelése nem lehet.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az alperest kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 2.500.000 forint tőkét és ennek 2010. március 1-től számított késedelmi kamatát, valamint 265.160 forint első-, és másodfokú perköltséget. Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyta. A másodfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy annak a körülménynek, amely szerint az alperes írásbeli képviseleti jogának a gyakorlása nem cégszerű, a következménye nem a megbízási szerződés módosításának az érvénytelensége, hanem az, hogy a megbízási szerződés módosítása

nem jött létre. A létre nem jött megállapodás pedig azt jelenti, hogy a felek közötti jogviszony felmondás útján történő megszüntetésére vonatkozóan továbbra is a 2001. évi alapszerződés rendelkezései maradnak hatályban, azaz a hat hónapos felmondási idő alatt a felperes nem mentesülhet a munkavégzés alól. A bírói gyakorlatra [BH 2006.81., 2009.331.] utalással a másodfokú bíróság kifejtette továbbá, hogy ha a megbízási szerződésben a felek kifejezetten nem zárták ki az azonnali felmondás lehetőségét a szerződés akkor is felmondható azonnali hatállyal, ha a folyamatos megbízási jogviszonyra figyelemmel egyébként korlátozták a felmondás jogát. A 3/2006. polgári jogegységi határozat kötelező jelleggel szabta iránymutatásul, hogy a Ptk. 483.§ (3) bekezdése alkalmazásában a megbízó azonnali hatályú felmondását indokolni kell, az alapos okot meg kell jelölni. Az alperes részéről meghallgatott ... az azonnali hatályú felmondás okaként a bizalomvesztést jelölte meg. A másodfokú bíróság megítélése szerint az alperes 2009. december hónapban alapos ok nélkül gyakorolta a felmondási jogot. Önmagában ugyanis nem szolgálhatott alapul az azonnali hatályú felmondásra, hogy a felperes a szerződésmódosítás érvényességére hivatkozva - saját értelmezése alapján megbízási díjat igényelt az alperessel szemben - pert indított. Az alapos ok nélkül gyakorolt azonnali hatályú felmondás kártérítési felelősséget von maga után, amely nem áll ellentétben a megbízási szerződés alapvető bizalmi jellegével. A felperes a megbízási jogviszonyt 2010. április 30-ig fennállónak tekintette, erre alapította az elsődlegesen 3.750.000 forintra, másodlagosan 2.500.000 forint megbízási díj megfizetésére irányuló követelését. Az azonnali hatályú felmondás - bár kellő alappal nem rendelkezett - a jogviszonyt megszüntette. Ezért a felperest a rendes felmondásból még hátralévő négy hónapra nem megbízási díj, hanem az azzal azonos összegű kártérítés illeti meg figyelemmel a hivatkozott polgári jogegységi határozatban foglaltakra. A felperes fellebbezése alapján nem volt akadálya annak, hogy a rendelkezésre álló peradatokat a bíróság megfelelően értékelje. A felek jognyilatkozataikhoz való kötöttség nem jelenti azt, ha valamelyik fél téves jogcímet jelöl meg, azt a bíróság a határozata meghozatalánál ne minősíthesse a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően [EBH 2004.1143.]. Minderre tekintettel megállapította, hogy a felperes a jogviszony megszűnésének időpontjától az eredeti, rendes felmondási joggal szabályozott időpontig, 2010. április 30-ig a megbízási díjjal azonos mértékű kártérítésre jogosult [BH. 2009.331.]. Ez az összeg a felperes másodlagos keresetében, illetőleg a másodlagos fellebbezési kérelmében is megjelölt 2.500.000 forint, amelynek összezszerűsége az alperes részéről nem volt vitatott.

Az alperes a jogerős ítélet ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet marasztaló rendelkezésének a hatályon kívül helyezésével az első fokú ítélet helybenhagyását kérte.

Álláspontja szerint a másodfokú bíróság megsértette a Pp. 3.§ (2) bekezdését és a Pp. 215.§-át, amikor a felperes kereseti kérelmében nem szereplő kártérítést ítélte meg a felperesnek. A jogerős ítélet indokolásában hivatkozott jogeset [BH 2004.1143.] nem alkalmazható. A másodfokú bíróság nem folytatott le a kártérítési felelősségre kiterjedő bizonyítást. Az eljáró bíróságok megállapították, hogy a felek között a vitatott szerződésmódosítás érvényesen nem jött létre. Így az alperes nem volt köteles a felperest a felmentési idő alatt a munkavégzés alól felmenteni és a felmentési időre megbízási díjat fizetni. A felperes köteles volt az általa ledolgozott másfél hónap alatt a munkavégzésre. A munkavégzés megtagadása ezt követően nem volt jogszerű a részéről. A 3/2006. PJE leszögezi, hogy a megbízási szerződés alapvetően bizalmi viszonyt feltételez. A megbízási jogviszony további fenntartása nem szolgálta a megbízó érdekeit, mivel a felperes a megbízó utasításait figyelmen kívül hagyta, ellene bíróság eljárást kezdeményezett. A másodfokú bíróság jogszabálysértést követett el, mivel az ügyben valamennyi tény, bizonyíték nem állt rendelkezésre, és az alapos ok fennállása ellenére megítélte a felperes részére a kártérítést.

A felülvizsgálati eljárásban ... 2011. április 19-én érkezett iratában bejelentette, hogy a felperes 2011. március 28-án elhunyt. A Legfelsőbb Bíróság a Pfv.VIII.20.646/2011/4. számú végzésével megállapította, hogy a felülvizsgálati eljárás a jogutód perbelépéséig, illetőleg perbevonásáig félbeszakadt. Ezt követően Pfv.VIII.21.125/2011/2. és 12. számú végzésével az alperes kérelmére megállapította, hogy felperes mint felperesi jogelőd halála folytán bekövetkezett jogutódlás alapján ... mint I. rendű, ... mint II. rendű, és ... mint III. rendű felperesi jogutód részvételével a felülvizsgálati eljárás tovább folytatódik.

A felperesek érdemi ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult. Az I. és II. rendű felperes az alperes perköltségben való marasztalását kérte. Álláspontjuk szerint a kereseti kérelemhez kötöttség elve nem sérült, mivel a másodfokú bíróság jogcímhez nem volt kötve. A kereseti kérelemben foglaltakon nem terjeszkedett túl, pusztán nem megbízási díj, hanem a megbízási díjjal azonos összegű kártérítés jogcímén ítélte meg a négyhavi megbízási díjnak megfelelő összeget. Előadták, hogy a felperesi jogelőd 14 évig látta el az alperes jogi képviselőjét heti három napban 8 órától délután 16 óráig. Erre tekintettel magánpraxist nem is tudott kialakítani. Az ügyvédi titoktartásra figyelemmel nem volt lehetősége annak bizonyítására, hogy miért került sor a megbízási szerződés megszüntetésére. Az alperes ugyanakkor többszöri felhívás ellenére nem bizonyította sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárás során az azonnali hatályú felmondás indokoltságát. Az alperes nem tudta, illetve nem akarta bizonyítani, hogy miért rendült meg a néhai jogelődben a bizalma. A jogelőd felperes az alperes felmondását követően is munkát kívánt

végezni az alperesnél, eleget kívánt tenni a megbízási szerződésben foglaltaknak. Ezt az alperes az azonnali hatályú felmondásával és a felperes eltávolításával megakadályozta. Megalapozatlanul állította az alperes felülvizsgálati kérelmében, hogy a másodfokú bíróság nem vizsgálta a Ptk. 483.§ (3) bekezdésében szabályozott kártérítési kötelezettséget.

Az alperes felülvizsgálati kérelme a következőkre tekintettel nem megalapozott.

Nem volt vitás a perben, hogy a felperes és az alperes között folyamatos megbízási jogviszony [Ptk. 483.§ (4) bekezdés] állt fenn. A felek a felmondás jogának korlátozásában állapodtak meg, amikor a 2001. június 15-én kelt megbízási szerződés 4. pontjában úgy rendelkeztek, hogy a szerződést 2001. július 1-től kezdődően határozatlan időtartamra kötik azzal, hogy bármelyik fél a megbízási szerződést hat hónap felmondási idő figyelembevételével mondhatja fel. A felperesnek a felülvizsgálati kérelemmel támadott - másodlagos kereseti kérelmének megfelelő - négyhavi megbízási díj iránti igénye a 2009. december 19-én kelt alperesi azonnali hatályú felmondáshoz kapcsolódott, amelynek a jogszerűségét a felperes vitatta. A Pp. alapelvi szabálya szerint a bíróság - törvény eltérő rendelkezésének hiányában - a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van [Pp. 3.§ (2) bekezdés]. A felperes a másodlagos kereseti kérelmével egyezően a fellebbezési kérelmében az azonnali hatályú felmondás jogellenességére hivatkozással a felmondási időből hátralévő négyhavi megbízási díj és kamatai megfizetésére kérte az alperes kötelezését. A kérelemhez kötöttség a fellebbezési eljárásban sem jelent jogcímhez kötöttséget. A másodfokú bíróság a fellebbezés elbírálása során az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást is felülbírálhatta [Pp. 253.§ (3) bekezdés]. Mindebből következik az is, hogy a másodfokú bíróság döntése sem terjedt túl a felperes másodlagos kereseti kérelmén [Pp. 215.§] és fellebbezési kérelmén sem.

A perben feltárt adatok alapján a másodfokú bíróság helytállóan alkalmazta a Ptk. 483.§-ának (3) bekezdését és a Legfelsőbb Bíróság jogegységi tanácsa 3/2006. polgári jogegységi határozatában foglaltakat. A jogegységi határozat szerint visszterhes megbízási szerződés - alapos felmondási ok hiányában történő - azonnali hatályú felmondása esetén a megbízó köteles a megbízott kárát megtéríteni. Az alperes felülvizsgálati kérelmében e körben a jogszabálysértést tartalmilag abban jelölte meg, hogy a bíróság nem folytatott le bizonyítást a releváns tényekre, illetve a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat nem a Pp. 206.§ (1) bekezdése szerint mérlegelte és így téves jogkövetkeztetésre jutott. Az alperes felülvizsgálati kérelmében előadottakkal szemben helytálló a jogerős ítéletnek az az álláspontja, hogy a megbízónak az azonnali hatályú felmondása alapos okát meg kell jelölnie. A

másodfokú bíróság a per adatainak okszerű mérlegelésével állapította meg, hogy a szerződésmódosítás érvényessége kérdésében a felek között keletkezett vita, annak felperes általi értelmezése és az alperessel szemben érvényesíteni kívánt igénye önmagában nem szolgálhatott alapul az azonnali hatályú felmondásra. Az okszerűen mérlegelt bizonyítékok felülmérlegelésére a rendkívüli jogorvoslati eljárásban nincs jogszabályi lehetőség. Kirívóan súlyos mérlegelési hibára az alábbi indokok alapján sem lehetett következtetni.

A felek között - a peradatok szerint 14 éve fennállt - megbízási jogviszony megszüntetésére (azonnali hatályú felmondására) vezető valós okokat az alperes nem kívánta feltárni. Az iratokból megállapítható, hogy az alperes indítványára személyesen meghallgatott alperesi ügyvezető, ... a 2010. szeptember 23-án tartott tárgyaláson úgy nyilatkozott, hogy nem személyes érintettség volt az oka a felmondásnak, de „pontosabb” nyilatkozatot nem kíván tenni (12.P.20.791/2010/11. számú tárgyalási jegyzőkönyv 7. oldal). Az alperes igazgatóságának elnöke ... pedig a felperessel folytatott „négy szemközti” megbeszélés tartalmáról nem kívánt nyilatkozni (12.P.20.791/2010/11. számú tárgyalási jegyzőkönyv 8. oldal). Az alperesnek lehetősége volt e körben bizonyítási indítványai előterjesztésére, azonban további bizonyítási indítványa nem volt (12.P.20.791/2010/11. számú tárgyalási jegyzőkönyv 8. oldal). Mindezek mellett az alperes az ügyvédi titoktartás alóli felmentést a felperes részére nem adta meg (12.P.20.791/2010/8. számú alperesi beadvány). Ilyen körülmények között alaptalanul vitatta az alperes a felülvizsgálati kérelmében megjelölt okból a bíróság által megállapított tényállást, és a másodfokú bíróság ebből levont jogi következtetését.

A fenti indokoknak és a 12. sorszámú végzésnek megfelelően a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján - a rendelkező rész szerint - hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati kérelem eredménytelensége folytán a Pp. 270.§ (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján az alperes a saját felülvizsgálati perköltségét maga viseli. A Legfelsőbb Bíróság a felperesek javára az alperes felülvizsgálati perköltség fizetésére való kötelezését a következők szerint mellőzte. A felperesek az alperest perköltségben kérték marasztalni, de konkrét költségigényt nem terjesztettek elő. Ha a fél a költségeket nem számította fel vagy nem igazolta, a bíróság a perköltséget a per egyéb adatai alapján hivatalból határozza meg [Pp. 79.§ (1) bekezdés]. Miután a II. és a III. rendű felperesek meghatalmazottja nem ügyvéd, illetve az I. rendű felperes személyesen járt el, a képviselet körében munkadíjat felszámítani nem lehet. A Pp. 75.§ (3) bekezdésében írt egyéb költség a per adatai alapján nem merült fel.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274.§ (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2011. október 20.

dr. Kiss Mária tanácselnök s.k., dr. Rédei Anna előadó bíró s.k.,
dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes bíró s.k.

Sipos

a kiadmány hitelélül:

bírósági ügyintéző